

מו"פ ערבה תיכונה וצפונית-תמר

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף הירקות

אוגוסט 2021

גידול דלעת בערבה

עדי סויסה, עודד פרידמן - שה"מ משרד החקלאות ופיתוח הכפר
יורם צביאלי - מו"פ ערבה תיכונה וצפונית תמר
דרול גילט - מו"פ ערבה דרומית

דלעת אביב

השתילה האביבית מתבצעת בטמפרטורה נמוכה, והצמח גדל לטמפי' עולות. במועד זה יש לתת תשומת לב מיוחדת לאיזון הצמח מבחינת הגידול הווגטטיבי: האיזון תלוי במיוחד בטמפרטורה, בהשקיה ובדישון. הדלעת משווקת בעיקר לשוק המקומי. היתרון בשיווק דלעת אביבית מהערבה הוא בבכירות, ביכולת לשווק באפריל - מאי, במועד זה נגמר בד"כ שיווק הדלעת הקיצית מהאיסוס ויש יתרון לדלעת טרייה.

הכנת השטח והמבנה

ניתן לשתול תחת מנהרות נמוכות, במנהרה עבירה או במבנה המכוסה פלסטיק ומוגן בפתחים ברשת 50 מש למניעת כניסת מזיקים. יש לפתוח חורי אוורור בהמשך הגידול בהתאם לטמפי' והתפתחות הצמח. שתילה בבית רשת תגרום לפחיתת משמעותית ביבול כתוצאה מקרינה נמוכה.

מומלץ לפרוס פלסטיק תחתון. צהוב לצינון הקרקע, להגנה מפני כנימות עש טבק (כע"ט) המעבירות ווירוסים שיכולים לפגוע ביבול ולמניעת עשביה. קוטר חורי השתילה המומלץ הוא כ- 15 ס"מ.

מכיוון שהדלעת תכסה בצימוח צפוף וגבוה את כל השטח, מומלץ להשאיר ערוגת ריסוס לא שתולה, בהתאם לסוג המרסס, על מנת לייעל את הריסוס והקטיף.

זנים – דלעת אביב

קיימים שלושה זנים בשוק: נאפולי, פרובנס וטריפולי (טבלה 1). בניסויים שנערכו בעבר נמצאו הזנים נאפולי ופרובנס בעלי יבול גבוה מזה של טריפולי, יציבים יותר בחנטה ובכירים יחסית. הזן טריפולי המועדף על ידי המשווקים הינו אפיל, סובל מחוסר יציבות בחנטה ויבול נמוך. בנוסף, משך הגידול הארוך של זן זה כרוך בסיכון להדבקות בוורוסים המועברים ע"י כע"ט.

מועד השתילה - מועד השתילה המומלץ לעונת האביב הוא דצמבר - תחילת ינואר

טבלה 1: תיאור זני דלעת לגידול באביב

זן	מראה הפרי	שיטת גידול	שתילה	עומד, צמחים/דונם	ימים לקטיף	יציבות חנטה	משקל פרי (ממוצע ק"ג)	יבול ממוצע (טון לדונם)
טריפולי	עגול – מאורך	מנהרות נמוכות ועבירות	כל ערוגה שנייה, 1.2-1.5 מ' בין צמחים	180-230	150-180	לא יציבה	20-30	2-3.5
נאפולי	ארוך	מנהרות נמוכות עבירות	כל ערוגה, 1.2 מ' בין צמחים	450	120-150	יציבה	15	4-6
			כל ערוגה שנייה, 1 מ' בין הצמחים	250-325				
פרובנס	פחוס	מנהרות נמוכות ועבירות	כל ערוגה, 1.2-1.5 מ' בין צמחים	400-650	100-130	יציבה	8	4-6

השקיה ודישון (פירוט בטבלה 2 לאביב, טבלה 4 לסתיו)

שותלים בקרקע רוויה. עד להתבססות השתילים (יציאת שורשים חדשים מבית השורשים) יש להשקות מספר השקיות תכופות. משלב ההתבססות ניתן לרווח את ההשקיות. מרווחי ההשקיות ייקבעו כתלות בקרקע. מכיוון ששתילת דלעת טריפולי מתבצעת כל ערוגה שנייה, חישוב השטח המושקה יהיה בתחילת הגידול לפי חצי מהשטח הקיים בפועל, כלומר 50% מההשקיה על שטח מלא. כאשר הנוף מכסה את כל השטח ההשקיה תגיע עד ל- 75% מההשקיה שהייתה ניתנת על שטח מלא ששתול בכל ערוגה, רק לאחר שרואים חנטה מלאה ניתן להעלות את כמות המים בהדרגתיות עד סיום גדילת הפרי עד ל- 100% השקיה.

זהירות! השקיה או דישון בעודף עלולים לגרום לדחיית פריחה/חנטה. בכל משטר השקיה נתון, יש לשים לב למופע הצמחים. במידה והצימוח נראה שופע וחזק (התרוממות אמירי הצמיחה אל מעל לנוף הצמחים) יש להגדיל את מרווח ההשקיה.

טבלה 2: השקיה ודישון בעונת האביב לפי שלבי הגידול

הערות	כמות ממוצעת חנקן צרוף ליום (גרם לדונם)	מרווחי השקיה* (ימים)	מקדם השקיה לפי התאיידות פנמן	מקדם השקיה לפי התאיידות יומית מגייגת	שלב בגידול
	100	1			התבססות השתילים
	100-120	3-4	0.7	0.5	גידול וגטטיבי עד להופעת פרחים
	200-250	2-3	1	0.75	מהופעת פרחים ועד התפתחות החנטים
	450-500	1-2	1.25	1-1.2	גידול הפירות

*תלוי בסוג הקרקע ובמצב התפתחות הצמח

דלעת סתיו

שתילת דלעת סתוית אפשרית בערבה מסיום תקופת הסניטציה (יולי) עד סוף אוגוסט. הגידול בשטח פתוח. מומלץ לחפות את הקרקע בפלסטיק שחור-לבן או חום-צהוב להורדת טמפרטורת הקרקע ולמניעת צימוח עשביה. בעונה הסתוית עדיפים הזנים טריפולי ונאפולי (טבלה 3). הגידול הסתווי חשוף להתקפות כע"ט המעבירות וירוסים, כנימות עלה, ואקריות במיוחד בשתילות המאוחרות.

טבלה 3: תיאור זני דלעת לגידול בסתיו

זן	מראה הפרי	שיטת גידול	שתילה	עומד, צמחים\דונם	ימים לקטיף	יציבות חנטה	משקל פרי ממוצע (ק"ג)	יבול ממוצע (טון לדונם)
טריפולי	עגול- מאורך	שטח פתוח	כל ערוגה שנייה, 1.2 מ' בין צמחים	230-260	150-180	לא יציבה	20-30	2-3.5
נאפולי	ארוך	שטח פתוח	כל ערוגה, 1.2 מ' בין צמחים	450-520	120-150	יציבה	15	4-6

טבלה 4: השקיה ודישון בעונת הסתיו לפי שלבי הגידול

הערות	כמות ממוצעת חנקן צרוף ליום (גרם לדונם)	מרווחי השקיה (ימים)	מקדם השקיה לפי התאיידות פנמן	מקדם השקיה לפי התאיידות יומית מגיגית	שלב בגידול
7-9 מ"ק לדונם איום משתילה 3 מחזורי השקיה עם ההתבססות מעבר ל-2 מחזורים	0-100	1			התבססות השתילים
	100-120	1	0.7	0.5	גידול וגטטיבי עד להופעת פרחים
	200-250	1	1	0.75	מהופעת פרחים ועד התפתחות החנטים
	450-500	2	1.25	1-1.2	גידול הפירות

שימוש בדבורים לחנטה (דלעת אביב וסתיו)

בשטח בעל צימוח מפותח, עם תחילת פריחה יש להכניס כוורות דבורי דבש לשטח. מספר הכוורות המומלץ הוא כוורת אחת ל-2 דונם. בגידול במבנה יש להציב את הכוורת מחוץ למבנה על ידי יצירת פתח ייעודי, זאת על מנת שיהיה נוח לדבורים והן יתפקדו בצורה מקסימלית.

הבשלה וקטיף (דלעת אביב וסתיו)

פרי בשל מתבטא בצבעים שונים לפי הזן, פרי בשל של הזן טריפולי יופיע בצבע קרם - כתום חיצוני, כאשר הציפה כתומה. נאפולי ירוק חיצוני בעל ציפה כתומה ופרובנס כתום חיצוני ופנימית. ניתן לוודא את הבשלות ע"י גירוד עדין של הקליפה. יש לקטוף פרי בשל, פרי שאינו בשל לא ישלים את תהליך ההבשלה לאחר הקטיף. לא מומלץ להזיז פירות עד השיווק, דבר זה עלול להוביל לאחוזי רקבונות גבוה.

בכל שאלה ניתן להיוועץ בצוות המדריכים.

בהצלחה!

כל האמור לעיל הינו בגדר עצה מקצועית בלבד ועל מקבל העצה לנהוג מנהג זהירות.